

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekménye napjainkban

MINKÓ-MISKOVICS Mariann¹

Napjainkban a migráció, különösen annak illegális formája rendkívüli mértékben megnövekedett, egyre többen hagyják el különböző indokokkal otthonukat és keresnek egy másik, biztonságos országot, ahol letelepedhetnek. Magyarországot az illegális migráció tranzitországgként nagyobb mértékben érinti, és 2015 óta fokozottan terheli. Az illegális migráció során az embercsempészek mindig kiemelt szerepet töltek be, és jelenleg egyre gyakrabban jelennek meg Magyarország határain is, sokszor fegyvereket vagy más veszélyes eszközöket használva. Jelen tanulmány keretében a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekményének vizsgálatára kerül sor, figyelemmel annak illegális migrációban betöltött szerepére, így elemezve a jogszabályi hátteret, a releváns joggyakorlatot, az elérhető kriminálstatistikát, a tanulmány végén megjelenítve, de lege ferenda javaslatok formájában a szabályozás módosításának esetleges lehetőségeit.

Kulcsszavak: illegális migráció, embercsempészség, fegyveresen, felfegyverkezve

Bevezetés

A migrációnak napjainkban – figyelemmel a 2015-ben megindult tömeges bevándorlásra és a jelenleg is tartó orosz–ukrán háború által okozott, Ukrajna felől annak szomszédos országai, így különösen Magyarország felé is zajló rendkívüli mértékű bevándorlásra – egyre nagyobb jelentősége van, egyre többen hagyják el valamilyen okból az otthonukat és keresnek új lakóhelyet, ahol letelepedhetnek. Azonban ez a migráció leginkább illegális formában valósul meg: a Magyarország területére érkezők jelentős része gyakran jogosulatlanul, a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseit megsértve, a megfelelő eljárás lefolytatása nélkül, a megfelelő engedély megléte

¹ PhD, LLM, egyéni ügyvéd, Budapesti Ügyvédi Kamara, e-mail: dr.miskovics.mariann@gmail.com

nélkül és a megfelelő határátlépési helyen kívül lépi át a határt, egyre gyakrabban erőszakos módon, illetve mások – ugyancsak jogosulatlan – segítségét igénybe véve.²

2013-ban lépett hatályba az új Büntető Törvénykönyv,³ amely már megalkotása idején is tartalmazta az illegális migrációval kapcsolatosan az egyik legfontosabb bűncselekményt, az embercsempészt, illetve annak minősítő körülményeként a fegyveresen és a felfegyverkezve történő elkövetést. Az illegális migráció ugyanakkor egyre nagyobb méreteket öltött,⁴ így alaposabb, pontosabb és szigorúbb szabályozása egyre inkább szükségessé vált.

Az illegális migráció megfelelő büntetőjogi szabályozásának érdekében a jogalkotó a Btk.-ba 2015-ben több új bűncselekményt⁵ is beiktatott, az embercsempészes bűncselekményének büntetési tételeit is megemelte,⁶ emellett új minősítő körülményekkel⁷ egészítette ki azt. A jogalkotó ugyanakkor a büntetési tétel megváltoztatásán kívül teljes mértékben változatlanul hagyta a két legsúlyosabbnak tekinthető minősítő körülményt, a „fegyveresen” és a „felfegyverkezve” minősítéseket, mintegy figyelmen kívül hagyva azok kiemelt jelentőségét a Btk.-ban általánosságban, illetve az embercsempészes bűncselekményében is.

Jelen tanulmány keretében részletesen bemutatom a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményét, ennek elemzését a Btk. hatálybalépése óta, megvizsgálva annak alakulását egyes különleges helyzetekben, így a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben, az egészségügyi veszélyhelyzetben, valamint az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktus miatti veszélyhelyzetben felmerült változásokat.

A tanulmány során foglalkozom a jogszabályi háttérrel, a vonatkozó bírósági gyakorlattal és jogirodalommal, megvizsgálom és elemzem a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményéhez kapcsolódó

² A Magyarország területére irányuló bevándorlással kapcsolatos statisztikákat lásd például: www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu Az Európai Unió területére való bevándorlással kapcsolatban lásd: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00176/default/table?lang=en>

³ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (a továbbiakban: Btk.).

⁴ Az illegális migrációval kapcsolatos magyarországi statisztikai adatok egy részét a rendőrség gyűjti és teszi közzé heti bontásban, azonban éves adatok rendőrség általi egységes gyűjtésére és közzétételére nem kerül sor, ezt az Európai Bizottság gyűjti és teszi közzé külön, egészen 2015-től kezdődően. Erre vonatkozóan megállapítható, hogy 2015-ben volt a legmagasabb az illegális bevándorlók száma, amely meghaladta az egymillió főt, és ez a szám egészen 2020-ig csökkenő tendenciát mutatott (2016-ban kevesebb mint négyszázezer fő, 2017–2019 között kevesebb mint kétszázézer fő), amikor az illegális bevándorlók száma körülbelül százezer főre tehető. Ezt követően kisebb mértékű növekedés indult meg, azonban ennek révén sem érte el az illegális bevándorlók száma 2022-ben sem a kétszázézer főt.

A Magyarország területére irányuló illegális migráció számait lásd: www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa Az Európai Bizottság adatait lásd: www.consilium.europa.eu/hu/infographics/migration-flows/

⁵ A jogalkotó a módosítás révén a következő új bűncselekményeket iktatta be a Btk.-ba: határázár tiltott átlépése (Btk. 352/A. §), határázár megrongálása (Btk. 352/B. §), határázárral kapcsolatos építési munka megakadályozása (Btk. 352/C. §). Ezek részletes elemzését lásd például MADAI 2016.

⁶ Ennek részletes kifejtését lásd „A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészes jogszabályi háttérre” című fejezetben.

⁷ A módosítás révén új minősítő körülményként jelent meg az üzletszerűség, illetve az eddig is szereplő minősítő körülmények különböző kombinációja. Ennek részletes kifejtését lásd az előbb említett fejezetben.

kriminálstatistikai adatokat és a közbeszédet is, amely egyértelműen mutatja, hogy a vizsgált területnek milyen kiemelt jelentősége van napjainkban is. A tanulmány végén az összefoglalásban de lege ferenda javaslatok megfogalmazására is sor kerül.

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészs⁸ jogszabályi háttere

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészs bűncselekményének részletes vizsgálata előtt érdemes röviden foglalkozni az eme területnek a jelenleg hatályos Btk.-ban való megjelenésével és annak közvetlen előzményeivel, így a Btk. tervezetével és az egyes módosításokkal, azok hátterével is.

Az embercsempészs szabályozása a Btk.-ban

Az embercsempészs a jelenleg hatályos Btk.-ban a közigazgatás rendje elleni bűncselekmények közé tartozik, azonban a Btk. eredeti tervezete⁹ szerint az államigazgatás elleni bűncselekmények körébe sorolták. Az indokolásban annyit rögzítettek az embercsempészs bűncselekményével kapcsolatban, hogy a tényállás szövege az 1978. évi Büntető törvénykönyvben¹⁰ foglalt tényálláshoz képest alapvetően nem változik, ugyanakkor mindenképp indokolt a minősített esetek körébe vonni a felfegyverkezve és a bünszövetségben történő elkövetést is.¹¹ Az embercsempészs végül a közigazgatás rendje elleni bűncselekmények közé került a T/6958/237. számú egységes javaslat¹² szerint, azonban az áthelyezést leszámítva semmilyen módosító javaslat nem érkezett a vizsgált bűncselekmény tekintetében, aminek eredményeként az embercsempészs bűncselekménye a határnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével való átlépéséhez nyújtott – fizikai vagy pszichikai – segítség formájában jelenik meg a jelenleg hatályos rendelkezések szerint is.¹³

⁸ Jelen tanulmány keretében kizárólag az embercsempészs bűncselekményének és a fegyveresen, illetve felfegyverkezve minősítéseknek az összefüggéseit vizsgálom, tehát nem foglalkozom külön az embercsempészs büntetőjogi tényállásával, illetve a két minősítő körülmény részletes vizsgálatával.

Az embercsempészs tényállásának elemzését lásd például PÓCZIK 2021; ZSIRAI 2019; BALOG 2016.

A fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetés vonatkozásában lásd például MISKOVICS 2016; MISKOVICS 2014.

⁹ Az Igazságügyi Minisztérium Büntetőjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkárság az XX.-BJFHÁT/40/3/2017. iktatószámú megkeresés alapján biztosította fizikai adatszobában a Btk. készítésével kapcsolatos összes dokumentum, így az összes tervezet, bizottsági jegyzőkönyvek, módosító javaslatok és egyéb dokumentumok megtekintését, illetve a kért dokumentumokról másolatot is rendelkezésre bocsátott.

¹⁰ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 218. §. Megjegyzendő, hogy az 1978-as Büntető Törvénykönyv szerinti embercsempészs szövege lényegesen eltér a Btk.-ban foglalt szövegtől az alapesetben is, de a minősített eseteket tekintve is, hiszen hiányzik – többek között – a felfegyverkezve minősítés is.

¹¹ Indokolás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Általános indokolás 151. oldal 4. pont.

¹² A T/6958. számú törvényjavaslat tekintetében a kapcsolódó irományokat lásd: <https://bit.ly/3k2GZ2F>

¹³ Btk. 353. § (1) bekezdés.

Az eredeti szabályozás szerint – 2013. július 1. napjától kezdődően egészen 2015. szeptember 14. napjáig – a büntetési tételek az alábbiak szerint alakultak: alapeset esetén három évig terjedő szabadságvesztés, minősített esetekben egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, illetve az előkészület vétségnek minősült, és két évig terjedő szabadságvesztéssel sújthatta a jogalkalmazó az elkövetőt.

Ezt követően, 2015. szeptember 15. napján lépett hatályba az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény (Módtv.), amely az eddigiekhez képest már hosszabb szabadságvesztés-büntetések kiszabását teszi lehetővé, és a minősítő körülmények viszonylag széles körű kombinációját is biztosította, aminek eredményeként a kiszabható szabadságvesztés mértéke a 15 évet is elérheti.¹⁴

A Módtv. alapját az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló T/5983. számú törvényjavaslat¹⁵ képezte, amely eredetileg máshogy foglalkozott a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményével. Az 5. számú módosító javaslat (T/5983/5.) révén előrébb kerültek volna a vizsgált minősítő körülmények,¹⁶ azonban az irományról nem szavazott az országgyűlés, tekintettel arra, hogy azt a törvényalkotási bizottság nem támogatta.¹⁷ A Módtv. tekintetében a T/5983/11. számú összegző módosító javaslatról szavazott a törvényalkotási bizottság, amelyet elfogadott, és végül a T/5983/12. számú iromány került az országgyűlés elé szavazásra.

Jelenleg¹⁸ – megvizsgálva az Országgyűlés honlapján elérhető törvényjavaslatokat és irományokat – nem várható a Btk. olyan újabb módosítása, amely a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményét bármilyen formában érintené.

Az embercsempészes tényállásának változását, különösen az egyes büntetési tételek súlyosítását, illetve az új minősítő körülmények megjelenését az 1. táblázat¹⁹ foglalja össze:

¹⁴ Btk. 353. § (3)–(5) bekezdések.

¹⁵ A T/5983. számú törvényjavaslat tekintetében a benyújtott irományt és annak módosításait lásd: <https://bit.ly/3X1A4Qr>

¹⁶ Az 5. számú módosító javaslatban a fegyveresen és felfegyverkezve minősítés egy új bekezdésben (3a) jelent volna meg.

¹⁷ T/5983/12. számú iromány. A Törvényalkotási bizottság összegző jelentése az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló törvényjavaslatához (T/5983. szám) benyújtott képviselői módosító javaslatok vitájáról (kivételes eljárásban).

¹⁸ 2022. szeptember 14. napjával bezárólag.

¹⁹ A táblázatot a Btk. vonatkozó időállapotai alapján állítottam össze, és az egyes változásokat dőlt betűvel jelöltem.

1. táblázat: Az embercsempészes tényállásának alakulása a Módtv. hatálybalépése előtt és után

2015. szeptember 14. napi állapot előtt	2015. szeptember 15. napjától kezdődően
<p>353. § (1) Aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntetett miatt <i>három évig</i> terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p> <p>(2) A büntetés <i>egy évtől öt évig</i> terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt</p> <p>a) vagyoni haszonszerzés végett, vagy</p> <p>b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva követik el.</p> <p>(3) A büntetés <i>két évtől nyolc évig</i> terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt</p> <p>a) a csempésztett személy sanyargatásával,</p> <p>b) fegyveresen,</p> <p>c) felfegyverkezve,</p> <p>d) üzletszerűen vagy</p> <p>e) bűnszövetségben követik el.</p> <p>(4) Aki embercsempészésre irányuló előkészületet követ el, <i>vétség miatt két évig</i> terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p>	<p>353. § (1) Aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntetett miatt <i>egy évtől öt évig</i> terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p> <p>(2) A büntetés <i>két évtől nyolc évig</i> terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt</p> <p>a) vagyoni haszonszerzés végett,</p> <p>b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, vagy</p> <p>c) az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény, illetve eszköz megsemmisítésével vagy megrongálásával követik el.</p> <p>(3) A büntetés <i>öt évtől tíz évig</i> terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt</p> <p>a) a csempésztett személy sanyargatásával,</p> <p>b) fegyveresen,</p> <p>c) felfegyverkezve,</p> <p>d) üzletszerűen vagy</p> <p>e) bűnszövetségben követik el.</p> <p>(4) A büntetés <i>öt évtől tizenöt évig</i> terjedő szabadságvesztés, ha</p> <p>a) a (3) bekezdés a) pontja szerinti embercsempésztést a b)–e) pontban meghatározott módon,</p> <p>b) a (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempésztést az a), illetve a c)–e) pontban meghatározott módon követik el.</p> <p>(5) A (3) vagy (4) bekezdésben meghatározott bűncselekmény szervezője vagy irányítója <i>tíz évtől húsz évig</i> terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p> <p>(6) Aki embercsempészésre irányuló előkészületet követ el, <i>három évig</i> terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p>

Forrás: a szerző szerkesztése

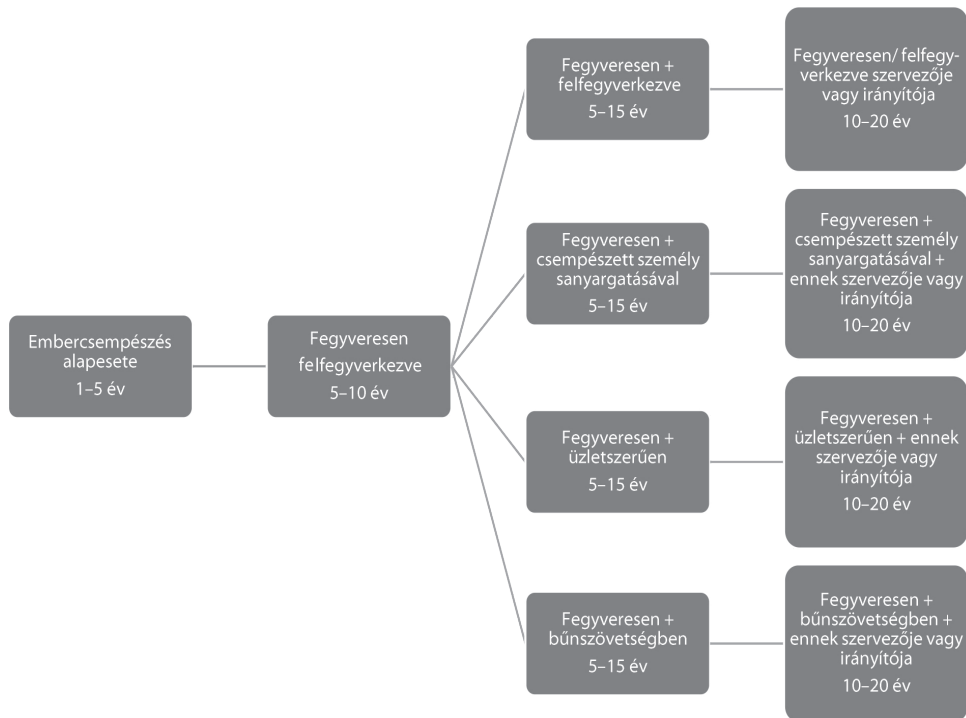
A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészes jogszabályi háttere

Az embercsempészes bűncselekményének minősítő körülményeit megvizsgálva megjegyzendő, hogy a jogalkotó a „fegyveresen” minősítést – hasonlóan a csempésztett személy sanyargatásának minősítésével együtt – külön kiemelte és lehetővé tette a többszörös minősítést is,²⁰ aminek eredményeként ebben az esetben kétszeres,

²⁰ 2012. évi C. törvény 353. § (4)–(5) bekezdések.

illetve háromszoros minősítés²¹ megállapítása is lehetséges. Ennek indoka valószínűleg a fegyveresen minősítés körébe tartozó eszközök objektív, társadalomra való nagyobb veszélyességében rejlik,²² amelyet azonban a jogalkotó a módosító jogszabály indoklásában sem fejtett ki.

Az egyes minősítő körülmények²³ az alábbiak szerint alakulnak:

1. ábra: Az embercsempészes bűncselekményeinek minősítő körülményei a „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítések alapján

Forrás: a szerző szerkesztése

Az 1. ábrában foglaltak alapján megállapítható, hogy az embercsempészes bűncselekménye esetén a „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítések viszonylag nagyobb

²¹ Kétszeres, illetve háromszoros minősítésen azt értem, hogy a jogalkotó a már meglévő minősítő körülményt további minősítéssel látja el, aminek eredményeként még szigorúbb büntetés szabható ki, és amely esetben a jogalkalmazó nem kétszeresen értékeli egy minősítő körülményt, hanem a két minősítő körülményt „összeszámítják”.

²² Ennek részletes kifejtését lásd MISKOVICS 2016.

²³ Az embercsempészes bűncselekményénél szerepel még minősítő körülményként a vagyoni haszonszerzés, az államhatár átlépéséhez több személynek való segítség nyújtása, illetve az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény, illetve eszköz megsemmisítése vagy megrongálása is, azonban ezeknek a minősítő körülményeknek a vizsgált fegyveresen és felfegyverkezve elkövetés szempontjából nincs jelentősége, ezeket a jogalkotó egyáltalán nem kapcsolta össze a két vizsgált minősítéssel, sőt a többi minősítéssel sem. Így ezeket jelen tanulmány keretein belül nem vizsgálom.

mértékben emelik a kiszabható szabadságvesztés-büntetés mértékét, az a legsúlyosabb esetben a felső határ négyszeresére is emelkedhet.

A két minősítést megvizsgálva megállapítható, hogy az embercsempészes bűncselekménye ténylegesen elkövethető fegyveresen, illetve felfegyverkezve is. Előfordulhat ugyanis, hogy az elkövető lőfegyvert, robbanóanyagot vagy robbantószer, robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, azonban érdemes megvizsgálni a Btk. azon kitételét, hogy a lőfegyvernek működőképesnek kell lennie, illetve hogy ezen eszközök utánzatával fenyegetve kell elkövetni a bűncselekményt.²⁴ Azonban amennyiben az embercsempészes során az elkövető például légfegyvert tart magánál, akkor nem állapítható meg a súlyosabb minősítés, kivéve, ha azzal fenyegetve kerül sor az elkövetésre, amely esetben utánzatként értelmezhető az adott fegyver,²⁵ vagy adott esetben – az elkövető céljának vizsgálata alapján a „*felfegyverkezve*” minősítés megállapítására lesz lehetőség. A „*fegyveresen*” minősítés mellett az embercsempészes bűncselekménye esetében a „*felfegyverkezve*” minősítés esetén is felmerülhetnek értelmezési nehézségek, tekintettel arra, hogy e minősítés megállapításához elegendő meghatározott célból élet kioltására alkalmas eszköz magánál tartása,²⁶ annak használata nem szükséges. Felmerülhet ugyanakkor a kérdés, hogy amennyiben az embercsempész az emberi élet kioltására alkalmas eszközt magánál tartja az ellenállás megakadályozása vagy leküzdése érdekében, mégis kinek az ellenállását kívánja megakadályozni vagy leküzdeni: a sértett(ek)ét vagy harmadik személy(ek)ét? Ezzel kapcsolatban a jogalkotó semmilyen támpontot nem adott, emellett az indokolás sem ad semmilyen iránymutatást, így valószínűleg bármilyen más személy ellenállásának megakadályozása vagy leküzdése érdekében emberi élet kioltására alkalmas eszköz magánál tartása megalapozza a súlyosabb minősítést.

A büntetések tekintetében megjegyzendő, hogy a kiutasítás nem mellőzhető,²⁷ és kitiltásnak²⁸ is helye van, amelyek már a korábbi Btk.-ban is szerepeltek; e rendelkezések vonatkozásában a Módtv. semmilyen módosítást, illetve változást nem vezetett be.

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészéssel kapcsolatos joggyakorlat és jogirodalom

A joggyakorlatot áttekintve megállapítható, hogy a fegyveresen és a felfegyverkezve minősítés vizsgálatára az embercsempészes bűncselekménye tekintetében rendkívül kevés alkalommal került sor, gyakorlatilag nem alkottak meg olyan bírósági

²⁴ Btk. 459. § (1) bekezdés 5. pont.

²⁵ Ennek részletes kifejtését lásd MISKOVICS 2021.

²⁶ 2012. évi C. törvény, 459. § (1) bekezdés 6. pont.

²⁷ 2012. évi C. törvény, 60. § (2a) bekezdés.

²⁸ 2012. évi C. törvény, 364. §.

határozatot, amely kifejezetten a minősítő körülményekkel foglalkozna a vizsgált bűncselekmény tekintetében.²⁹

A bírósági határozatok hiányán túl megállapítható továbbá, hogy jelenleg³⁰ nem várható egyik törvényszéken, illetve ítéletábrán sem olyan ügy tárgyalása, amely a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészs bűncselekményével foglalkozna; sőt embercsempészs bűncselekménye tekintetében is nagyon kevés tárgyalást tűztek ki a közelmúltban.³¹ Ennek – vélhetően egyik – indoka, hogy külön eljárás keretében, bíróság elé állítással került sor az embercsempészs bűncselekményének rendezésére meghatározott feltételek fennállása esetén.³²

A joggyakorlathoz hasonlóan alakul a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészs bűncselekményének jogirodalmi oldala is: egyáltalán nem foglalkoztak vagy foglalkoznak vele a jelenkori jogászok, illetve kriminálstatisztikusok; valamilyen okból még egyáltalán nem vizsgálták együttesen a két speciális minősítő körülményt és az embercsempészs bűncselekményét.³³

²⁹ Az embercsempészséssel foglalkozott például a 4/2015. BJE határozat, Szegedi Törvényszék 2.Bf.1080/2014/7. sz. határozata, Tatabányai Törvényszék B.172/2021/11. sz. határozata, a Győri Ítéletábrá Bf.85/2021/22. sz. határozata, a Debreceni Ítéletábrá Bf.198/2022/10. sz. határozata, a Fővárosi Ítéletábrá Bf.208/2021/99. sz. határozata. Megjegyzendő továbbá, hogy a Kúria Idegenrendészeti joggyakorlat-elemző csoportja sem foglalkozott összefoglaló véleményében a vizsgált minősítő körülményekkel, de emellett az Alkotmánybíróság joggyakorlatában sem érhető el olyan határozat, amely a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett embercsempészs bűncselekményét elemezné.

³⁰ Megjegyzendő, hogy a fegyveresen elkövetett embercsempészs bűncselekményének „tökéletes” példája lett volna a 2020. október 26. napján történt eset, amelynek során egy Vitnyéd felé közlekedő személygépjárművet állítottak meg a rendőrök. A személygépjárműben – az elkövetőn kívül – öt szír állampolgárságú személy tartózkodott, és az elkövető célja ezen öt személy részére az osztrák–magyar államhatár átlépéséhez való segítségnyújtás volt. Az elkövetőnél működőképes lőfegyver és robbanóanyag volt; a rendőrségi ellenőrzés elől menekülve a lőfegyvert maga ellen fordította, emellett a nála lévő robbanóanyag is felrobbant, aminek következtében az elkövető a helyszínen életét veszítette. Ebben az esetben – vélelmezhetően – megállt volna a fegyveresen elkövetett embercsempészs büntette, mellette még több minősítő körülménnyel (vagyonhiányos hasznosítás végett, az államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva). Lásd: www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/meghalt-a-felfegyverkezett-embercsempesz Megjegyzendő továbbá, hogy egyes esetekben azért nem állapítható meg a súlyosabb – fegyveresen – minősítés, mert az elkövetés során talált eszköz nem minősül működőképes lőfegyvernek, hanem más fegyvertípusba tartozik (például gáz- vagy riasztópisztoly), amely esetben nem elegendő a fegyver magánál tartása a súlyosabb minősítés használatához, hanem szükséges az azzal való fenyegetés is. Lásd például: www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/hatarrendeszet/embercsempeszek-rendorkezen-4.

³¹ Az egyik tárgyalást a Szegedi Törvényszéken tűzték ki 2022 áprilisában, míg a másikat a Szombathelyi Törvényszéken 2022 júliusában. Más embercsempészséssel kapcsolatos ügy tárgyalása nem található meg az egyes törvényszékek, illetve ítéletábrák tárgyalási jegyzékében. (Megjegyzendő, hogy az Egri Törvényszék esetében nem került sor tárgyalási jegyzék közzétételére, így az említett adatok kizárólag ennek figyelembevételével értelmezhetők.) Lásd: <https://bit.ly/3ksQGrt>

³² A bíróság elé állítás feltételei (konjunktíván) a következők: a bűncselekmény tíz évnél nem súlyosabb szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő, az ügy megítélése egyszerű, a bizonyítékok rendelkezésre állnak, továbbá a terhelt tetten érték, vagy a terhelt a bűncselekmény elkövetését beismerte. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 723. §.

³³ Lásd például RÁDI 2016; GAÁL 2016; PÓCZIK–BOLYKY–SÁRIK 2019; ZSIRAI 2019; NAGYCENKI 2018.

Az embercsempészség fegyveresen és felfegyverkezve megjelenése a kriminálstatisztika tükrében

A fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekményének alapos vizsgálata mellett mindenképp szükséges a statisztikai adatok megvizsgálása és elemzése is, tekintettel arra, hogy azok jogszabályi háttérrel, illetve bírósági gyakorlattal való összevetése megfelelően bemutathatja a jelen tanulmány tárgyát képező területet.³⁴

A rendelkezésre álló adatok áttekintése

A rendelkezésre álló kriminálstatisztikai adatokat³⁵ megvizsgálva³⁶ megállapítható, hogy a Btk. hatálybalépése óta az embercsempészség gyakorisága a Btk.-ban szereplő többi bűncselekményhez képest viszonylag kis számban fordul elő. Az embercsempészség alapesete (2013. július 1. napja óta összesen 2761 esetben), a minősített esetek közül pedig a leggyakrabban az államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva minősítés (2013. július 1. napja óta összesen 1031 esetben), illetve a vagyoni haszonszerzés végett államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva minősítés (2013. július 1. napja óta összesen 1156 esetben) fordult elő, amihez képest a fegyveresen minősítés (2013 óta összesen 5 esetben) mértéke elhanyagolható,

³⁴ A tanulmány készítéséhez szükséges kriminálstatisztikai adatokat 2022. augusztus 25. napján elektronikus úton megküldött kérelemben igényeltem a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztályától, amely az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ENYÜBS) kezeléséért felel. Az adatigénylésre 2022. szeptember 5. napján került sor, amelyre vonatkozóan 2022. szeptember 5. napján tisztázó kérdést tettem fel (fegyveresen, illetve felfegyverkezve minősítés esetén az eszközök körében „eszköz nélkül”, „személygépkocsi”, illetve „tehergépkocsi” volt megjelölve), amelyre 2022. szeptember 9. napján érkezett meg a visszajelzés. E megkeresés és válasz esetében nem adtak ki nyilvántartási vagy iktatási számot. Emellett felhasználtam az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztályának Bűnügyi Elemző-Értékelő Osztálya részére 2016. június 14. napján küldött megkeresésre 2016. július 1. napján adott, 29000/21957-1/2016. ált. számú választ. Felhasználtam továbbá a Legfőbb Ügyészség részére 2016. június 14. napján megküldött megkeresésre 2016. július 18. napján megküldött LFIIGA//431-7/2016. számú intézkedést is.

³⁵ Megjegyzendő, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság által havonta kiadott Határrendészeti helyzetkép, amely Magyarország határain a határrendészettel kapcsolatos bűncselekményeket, illetve szabálysértéseket dolgozza fel, nem foglalkozik külön az embercsempészség bűncselekményével, együtt kezeli azt a jogellenes tartózkodás elősegítésének bűncselekményével. Az egyes Határrendészeti helyzetképek elérhetők: www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet

³⁶ A rendelkezésre álló – 2022. augusztus 31. napján a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya által elektronikus formában megküldött – adatokat azonban követő jellegű statisztika alapján küldik meg, ami azt jelenti, hogy az adatokat akkor regisztrálják, ha a büntetőeljárás a nyomozóhatóságok, illetve az ügyészség befejezte. Tekintettel arra, hogy több esetben a nyomozás évekig is eltarthat, a regisztráció és az elkövetés időpontja eltérhet. Ezzel kapcsolatban megemlítendő, hogy a bíróságok az embercsempészség bűncselekményének nyomozását az eljáró hatóságok viszonylag gyorsan lezárták, alapvetően a bűncselekmény regisztrálásának évében vagy az azt követő évben, ami azt jelenti, hogy a nyomozás rendkívül gyorsan zajlott le.

a felfegyverkezve minősítés pedig – rendkívül meglepő módon – egyáltalán nem fordult elő.³⁷

Megállapítások a kriminálstatisztikai adatok alapján

A fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűntettére összpontosítva az alábbiak állapíthatók meg:

- a Btk. hatálybalépése óta elkövetett időszakban az embercsempészes bűncselekményének mindösszesen 0,18%-ában került sor a „fegyveresen” minősítés megállapítására és 0,00%-ában a „felfegyverkezve” minősítés³⁸ megállapítására,³⁹
- a fegyveresen elkövetett embercsempészes bűncselekménye időbeli megoszlása tekintetében nem lehet egyértelmű következtetést levonni, ugyanis a vizsgált időszakban egy-egy alkalommal került sor a bűncselekmény elkövetésére januárban, júniusban és októberben, illetve két alkalommal februárban; azonban az adatok kis száma általánosabb megállapítás tételét nem teszi lehetővé;
- az eszközök tekintetében a rendelkezésre álló adatgyűjtés meglehetősen pontatlan, és értelmezése a vizsgált minősítő körülmények vonatkozásában nem lehetséges, ugyanis a fegyveresen elkövetett embercsempészes bűncselekményeit eszköz nélkül, személygépkocsival, illetve tehergépkocsival követték el, amelyek esetében kérdésként merülhet fel, hogy egyáltalán hogyan lehetséges a minősítések megállapítása ezen eszközök alapján, illetve egyáltalán: amennyiben eszköz nélkül követik el a bűncselekményt, azt hogyan lehetséges mégis olyan eszközként értelmezni, amely megalapozza a fegyveresen minősítés keretében a Btk.-ban rendkívül pontosan meghatározott eszközcsoportot;⁴⁰

³⁷ Az adatokat a 2022. augusztus 25. napján elektronikus úton megküldött kérelem alapján küldte meg a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya.

³⁸ Vö. Az ORFK 29000/21957-2/2016. ált. számú megkeresésre adott válaszában ettől némileg eltérő eredmények találhatók, ugyanis a rendőri eljárásban 2010–2016. június 31. napja között egy alkalommal regisztráltak felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményét. Ennek ugyanakkor ellentmond a Belügyminisztérium Jogszabály-előkészítő és Koordinációs Főosztály Koordinációs és Statisztikai Osztály BM/907/29/2017. számú megkeresésére adott válasznak a nemek szerinti megoszlása, amely alapján a vizsgált időszakban nem került sor felfegyverkezve történő embercsempészes bűncselekményének elkövetésére.

³⁹ A Legfőbb Ügyészség, amely a LFIIGA//384-5/2020. számú intézkedése szerint a vizsgált időszakban összesen kilenc alkalommal került sor fegyveresen elkövetett embercsempészes bűncselekményének regisztrálására. Az ügyészégi adatszolgáltatás tekintetében kiemelendő, hogy a közölt adatok nem teljeskörűen mutatják be, hogy az adatszolgáltatásban érintett bűncselekmények elkövetése miatt pontosan hány személlyel szemben indult eljárás és született eljárásjogi döntés, hanem kizárólag arra vonatkozóan tartalmaznak információt, hogy az adatszolgáltatásban érintett bűncselekmények elkövetése miatt legalább az adatszolgáltatásban megjelölt számú személlyel szemben született statisztikai adatszolgáltatást megalapozó eljárási döntés.

⁴⁰ Ezen értelmezési kérdés megoldása érdekében 2022. szeptember 5. napján tisztázó kérdést küldtünk meg a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya részére. A 2022. szeptember 9. napján érkezett válasz ugyanakkor semmilyen formában nem számít kielégítőnek, tekintettel arra, hogy az abban foglaltak nem tekinthetők ténylegesen válasznak. A válasz szerint ugyanis a „kért adatok az Egységes Nyomozhatósági és Ügyészégi Bünygyi Statisztika rendelkezésünkre álló adataiból kerültek leválogatásra”. Ez ezért is meglepő, mert az ENYÜBS-rendszernek egyértelműen meghatározott kódrendszere van, tehát elvileg lehetőség nyílt volna arra, hogy megfelelő kódok alapján rögzítsék az elkövetés során használt eszközöket. A kódok felsorolását lásd: <https://bit.ly/3XhG3pG>

- az elkövetés helyszíne szerint sem vonható le egyértelmű megállapítás; a rendelkezésre álló adatok szerint egy alkalommal került sor a fegyveres embercsempészes elkövetésére Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében, míg összesen három alkalommal Csongrád-Csanád⁴¹ megyében;⁴²
- az elkövetők számában egy hirtelen kiugrás figyelhető meg, 2016-ban egy elkövető esetében regisztráltak fegyveres embercsempészt, míg 2017-ben már nyolc elkövető tekintetében regisztrálták az eljárást; azonban 2016 előtt és 2017 után egyáltalán nem került sor fegyveresen elkövetett embercsempészes bűncselekményének regisztrálására;
- az elkövetés helyszínével részben összefüggésbe hozható az elkövetők állampolgársága is: a nyolc elkövető közül négy szerb állampolgár volt, akik vélhetően Csongrád-Csanád megye területére csempészték fegyveresen a sértetteket; emellett két magyar, két bolgár és egy afgán állampolgárságú elkövetőt regisztráltak hivatalos eljárásban;
- az elkövetők nemek szerinti megoszlása tekintetében megállapítható a férfi elkövetők többsége, hét esetben férfi hajtotta végre a fegyveresen elkövetett embercsempészes bűncselekményét, míg női elkövető összesen két esetben fordult elő;⁴³
- az elkövetők életkor szerinti megoszlását tekintve megállapítható, hogy a vizsgált időszakban mindegyik elkövető felnőttnek (25–59) tekinthető, egy alkalommal sem fordult elő fiatalkorú személy, fiatal felnőtt vagy időskorú személy általi elkövetés.⁴⁴

Az egyes statisztikai adatokat a Btk. hatálybalépése óta, illetve az egyes különleges jogrendekkel összefüggésben értelmezve megállapítható, hogy a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet elrendelésének időpontjától kezdődően, tehát 2015. szeptember 15. napja⁴⁵ óta érdemben nem változott a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményének száma. Az egyedüli – már

⁴¹ A bűncselekmény elkövetésének regisztrálása idején Csongrád megye, jelenleg Csongrád-Csanád megye, 2023. január 1. napjától pedig Csongrád-Csanád vármegye.

⁴² Ettől eltérő megállapításra jutott a Legfőbb Ügyészség, amely a LFIIGA//384-5/2020. számú intézkedésében rendelkezésre bocsátotta a vonatkozó adatokat, amelyek szerint 2016-ban az egyetlen fegyveres embercsempészes bűntettét Csongrád megyében követték el, a 2017-es adatai azonban eltérnek az ENYÜBS adataitól: a Legfőbb Ügyészség szerint ugyanis négy esetben került sor Csongrád-Csanád megyében a fegyveres embercsempészes elkövetésére és három esetben Győr-Moson-Sopron megyében.

⁴³ A Belügyminisztérium Jogszabály-előkészítő és Koordinációs Főosztály Koordinációs és Statisztikai Osztály BM/907/29/2017. számú megkeresésére adott válasz szerint 2017 első félévéig kizárólag férfiak követték el a vizsgált minősítéssel rendelkező bűncselekményt, aminek alapján a legfrissebb statisztikai adatok szerint kizárólag 2017 második félévében követhették el nők a fegyveres embercsempészes bűncselekményét. Ugyancsak ezt erősítette meg a Legfőbb Ügyészség LFIIGA//384-5/2020. számú intézkedése is.

⁴⁴ A Legfőbb Ügyészség LFIIGA//384-5/2020. számú intézkedése teljes mértékben egybeesik ezekkel az adatokkal; az intézkedésben foglalt adatok szerint is kizárólag felnőttek követték el fegyveresen az embercsempészes bűncselekményét.

⁴⁵ 2015. évi CXL. törvény 16. §, a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. §. Megjegyzendő, hogy a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet jelenleg is fennáll, meghosszabbítására 2022. szeptember 6. napján került sor és 2023. március 7. napjáig tart. 333/2022. (IX. 6.) Korm. rendelet, 1. §. Ez a jogszabály ugyanakkor a kihirdetését követő nap, tehát 2022. szeptember 7. napján már hatályát veszítette.

korábban is említett – „nagyobb mértékű” változás a 2016-os adatok négyeszeresére növekedése 2017-ben, ugyanakkor az adatok rendkívül kis száma miatt e változás alapján semmilyen előrejelzés nem állítható fel. Ezzel szemben a járványügyi készültség⁴⁶ 2020. július 17. napján való elrendelése óta egyáltalán nem regisztráltak fegyveresen, illetve felfegyverkezve történő embercsempészség bűncselekményét. A fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa miatt 2022. május 24. napján elrendelt veszélyhelyzet⁴⁷ esetében ugyancsak nem regisztráltak fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekményt a rendelkezésre álló adatok szerint.⁴⁸

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekményének és az embercsempészség alapesetének alakulása az alábbiak szerint ábrázolható a jelenlegi Btk. hatálybalépése óta (2. ábra):⁴⁹

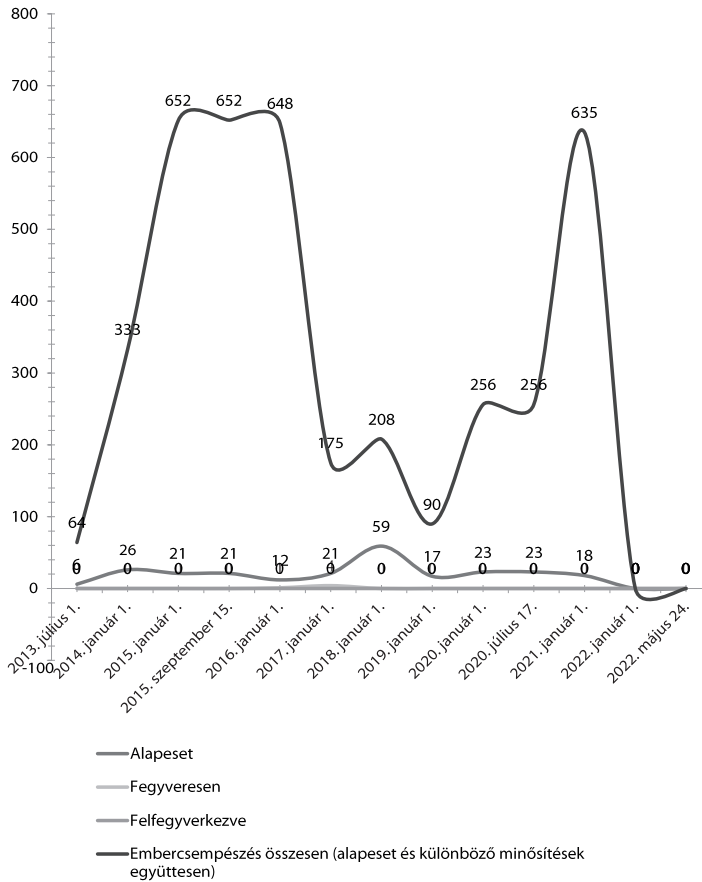
A 2. ábrán szereplő adatokat megvizsgálva megállapítható, hogy a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekménye rendkívül kis hányadát teszi ki az embercsempészség bűncselekménye alapesetének, kevesebb, mint 3%-át alkotja. Emellett látható az ábrán, hogy az embercsempészség bűncselekménye a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet bevezetésének évében rendkívüli mértékben megnőtt, azóta azonban csökkent is. Ez a tendencia ugyanakkor egyáltalán nem figyelhető meg a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekménye esetében, amelyeknél 2016-ban és 2017-ben történt változás, de azok is olyan kismértékűek voltak, hogy érdemben nem változtatták meg az összes embercsempészség bűncselekményeinek számát.

⁴⁶ A járványügyi készültség e tanulmány elkészítésének idején is fennáll, egészen 2022. december 18. napjáig. A járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) kormányrendelet 1. § és 3. §.

⁴⁷ A fegyveres konfliktus és humanitárius katasztrófa miatt jelenleg is fennáll a veszélyhelyzet, amelynek ugyanakkor záró napját nem rögzítette a jogalkotó, kizárólag a hatálybalépésének napját szabályozta. Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) kormányrendelet.

⁴⁸ Megjegyzendő, hogy adatok már rendelkezésre állnak, ugyanakkor nem tekinthetők hivatalos statisztikának, így azok feldolgozására nincsen lehetőség a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya által 2022. szeptember 9. napján küldött, iktatószám nélküli válaszban foglaltak alapján.

⁴⁹ A 2. ábra alapját a már említett, iktatószám nélküli, a Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya által megküldött adatok képezik. A 2. ábra nem veszi figyelembe az elkövetési idő – regisztrációs idő (az eljárás befejezésének ideje) közötti különbséget, emellett a „fegyveresen” minősítés körébe tartozónak tekintettem minden adatot, amely a rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján így került megjelölésre, ideértve az eszköz nélküli, a személygépkocsival és a tehergépkocsival történő elkövetést is. A 2. sz. ábra kizárólag az említett megküldött adatokból készült, tehát az említett Legfőbb Ügyészség és az Országos Rendőr-főkapitányság által megküldött adatok nem szerepelnek benne.

2. ábra: Az embercsempészés bűncselekménye alapesetének, az összes embercsempészés bűncselekményének, illetve a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészés bűncselekménye számainak alakulása a Btk. hatálybalépésétől kezdve napjainkig

Forrás: a szerző szerkesztése

A fegyveresen és felfegyverkezve elkövetett embercsempészés a jogalkotásban⁵⁰ és a közéletben

Az eddigiekben bemutatam a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészés bűncselekményének jogszabályi hátterét, bírósági és hatósági gyakorlatát, illetve a kriminálstatisztikában rendelkezésre álló adatok elemzését, amelyek alapján megállapítható, hogy a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett

⁵⁰ Jelen tanulmány keretei között a „jogalkotás” kifejezés az Országgyűlést foglalja magában.

embercsempészes bűncselekménye statisztikai szempontból nem jelentős, azonban tárgyi súlyát tekintve mégsem elhanyagolható.

A jogalkotás napjainkban

A kriminálstatisztikai adatok alapján kevésnek tűnő, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekménye azonban nem jelenti azt, hogy a jogalkotásban ne foglalkoztak volna a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményével, ugyanis az országgyűlésben több alkalommal is sor került interpellációkra, amelyek érintették ezt a kérdést, és amelyek vizsgálata, áttekintése a téma alaposabb megismerése és megértése érdekében mindenképp szükséges.

A jelenlegi – 2022. május 2. napjától kezdődő – ciklusban eddig egy alkalommal volt olyan interpelláció, amely az embercsempészes bűncselekményét és emellett a vizsgált minősítő körülményeket is érinti. 2022. július 11. napján dr. Vejkey Imre országgyűlési képviselő előadta, hogy véleménye szerint rendkívül aggályos a szerb–magyar határon húzódó makkhetesi erdő környékének állapota, mivel ott

„a határkerítés mellett éjszaka és nappal is több migráns lőfegyverrel a kezében sétálgat ide-oda szabadon, akár méteres puskákkal is. [...] A migránsok egyre agresszívebbek, erőszakosabbak, már felfegyverkeznek és használják a fegyvereiket is. [...] a migránsok Magyarországra jutását segítő embercsempészbandák szabályszerűen felosztották egymás közt a szerb–magyar határt a szerb oldalon, ahol területeiket akár véres leszámolások árán is védik egymással szemben”.⁵¹

Az erre – dr. Rétvári Bence országgyűlési képviselő által – adott válasz nem foglalkozott a problémával,⁵² azonban dr. Vejkey Imre a válasz elfogadásánál ismét kiemelte e terület fontosságát, amely szerint „a fegyveres támadásoktól sem riadnak vissza, már nemcsak kövekkel, botokkal, csúzlíkkal, üveggolyókkal, gázspray-kkel és létrákkal felfegyverkezve, hanem lőfegyverekkel is járják a határkerítést”.⁵³

A megelőző ciklusban, 2018. május 8. napja és 2022. március 10. napja között már több interpellációra is sor került, amelyek közül egy külön foglalkozott a már említett területtel: a ciklus 38. ülésnapján dr. Varga-Damm Andrea országgyűlési képviselő szólalt fel, és – többek között – arra vonatkozóan kért adatokat, hogy Magyarországon az embercsempészet és a jogtalan tartózkodás elősegítése bűncselekményének elkövetése miatt hány személy ellen indult eljárás.⁵⁴ A kérdésre dr. Völner Pál, az Országgyűlés korábbi tagja válaszolt, kiemelve a már említett

⁵¹ Iromány száma: I/534. Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 94. felszólalás.

⁵² Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 96. felszólalás.

⁵³ Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 98. felszólalás.

⁵⁴ Iromány száma: I/724. Országgyűlési napló 38. ülésnap, 44. felszólalás.

2015-ös jogszabály-módosítást és meghatározva az embercsempészes bűncselekményével kapcsolatos statisztikai adatokat, amelyek azonban nem érintették a fegyveresen és felfegyverkezve minősítéseket.⁵⁵ A választ az interpelláló nem fogadta el,⁵⁶ az Országgyűlés ugyanakkor elfogadta.⁵⁷

A két korábbi, a Btk. hatálybalépésével már érintett ciklusban nem került sor olyan interpellációra és annak megválaszolására, amely közvetlenül érintené a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűntettének kérdéskörét. Figyelemmel azonban az eddig bemutatottakra, megállapítható, hogy a jogalkotás ma is foglalkozik ezzel a területtel, a tömeges bevándorlás és annak fegyveres aspektusa nem hagyható figyelmen kívül.

Az embercsempészes problémájának megjelenése a közéletben

A témának a közéletben való fontosságát mutatja, hogy 2015-ben megalapították a Migrációkutató Intézetet, amely interdiszciplináris kutatóközpontként foglalkozik a tömeges bevándorlás különböző aspektusaival. A Migrációkutató Intézet – hasonlóan az eddigiekhez – csak áttekintően, említés szintjén ismerteti a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményét.⁵⁸

Összefoglalás és de lege ferenda javaslatok

A fentiek alapján megállapítható, hogy a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekménye – a rendelkezésre álló kriminálstatisztikai adatok szerint – egy inkább elméletben előforduló bűncselekmény. Ezt megerősíti, hogy a Btk. és indokolása, illetve a kapcsolódó kommentárok külön nem foglalkoznak az embercsempészes két vizsgált minősítő körülményének értelmezésével; továbbá a joggyakorlat és a jelenlegi jogirodalom szerint sem rendelkezik különösebb jelentőséggel a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes.

A rendelkezésre álló kriminálstatisztikai adatokat áttekintve ugyanakkor felmerülhet a kérdés, hogy a gyakorlatban is ennyire kevés esetben kerül sor fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészes bűncselekményére, vagy esetlegesen valamilyen adatrögzítési hiba miatt jelenik meg ilyen kis számban e minősítésekkel rendelkező embercsempészes bűncselekménye? Elemezve ugyanis az embercsempészes bűncselekményének számait, összehasonlítva az alapeset

⁵⁵ Országgyűlési napló 38. ülésnap, 46. felszólalás.

⁵⁶ Országgyűlési napló 38. ülésnap, 48. felszólalás.

⁵⁷ Országgyűlési napló 38. ülésnap, 49. felszólalás.

⁵⁸ Lásd például: Vargha Márk nyilatkozata 2022. július 5. napján a Kossuth Rádió *Ütköző* című műsorában; Tárik Meszár nyilatkozata 2022. augusztus 21. napján az M1 esti hírműsorában. Lásd: <https://bit.ly/3IZzVhh>; <https://bit.ly/3kGGFHR>

és a különböző minősített esetek, illetve a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetés száma, azok gyakorlatilag alig fordulnak elő, aminek indoka – valószínűleg – a kriminálstatisztikai adatok rögzítésében lehet. Az adatokat megvizsgálva ugyanis – figyelemmel a médiában rendkívül gyakran megjelenő, fegyveresen elkövetett embercsempészéssel kapcsolatos hírekre – nehezen hihető, hogy a vizsgált időszakban évente legfeljebb egy-két alkalommal kerül sor fegyveres vagy felfegyverkezve elkövetett embercsempészésre.

Megvizsgálva a rendelkezésre álló adatokat, megállapítható továbbá, hogy a fegyveresen, illetve felfegyverkezve elkövetett embercsempészség bűncselekményének száma nem változott az egyes különleges jogrendek idején sem különösebben, azok alatt is olyan kevés adat áll rendelkezésre, hogy különösebb előrejelzés nem készíthető, trend nem állítható fel a jövőre nézve. Ennek megoldása érdekében célszerű lenne az embercsempészség bűncselekménye esetén az elkövetési eszközök alaposabb és pontosabb, a kódoknak és a Btk.-ban a minősítő körülményekben foglalt feltételeknek megfelelő regisztrációja, ami várhatóan az új határrendészeti egységek felállításával már teljesíthetővé válik.

IRODALOMJEGYZÉK

- BALOG Gábor (2016): Az embercsempészség elleni bűnüldöző munka nemzetközi vetületei, tapasztalatai, *Belügyi Szemle*, 64(12), 90–106. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.12.8>
- GAÁL Gyula (2016): Az embercsempészség büntetőjogi aspektusból. *Belügyi Szemle*, 64(12), 77–89. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.12.7>
- MADAI Sándor (2016): A „tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet” kezelésének büntető anyagi jogi eszközei hazánkban. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 245–257.
- MISKOVICS Mariann (2014): A felfegyverkezve elkövetés büntetőjogi megítélése. *Magyar Rendészet*, 14(4), 65–73. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/3902/3159>
- MISKOVICS Mariann (2016): A fegyveres elkövetés értelmezésének változásai az 1961-es büntető törvénykönyvtől napjainkig. *Belügyi Szemle*, 64(6), 91–107. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.6.5>
- MISKOVICS Mariann (2021): A (lő)fegyver fogalmainak változásai az 1961-es, az 1978-as és a 2012-es büntető törvénykönyvekben. *Belügyi Szemle*, 69(3), 108–125. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2021.3.7>
- NAGYCENTKI Tamás (2018): Bünszervezetben történő embercsempészség bizonyítása a bírósági határozatok tükrében. *Ügyészségi Szemle*, 3(1), 6–57.
- PÓCZIK Szilveszter (2021): Embercsempészség, nemzetközi bűnügyi együttműködés, ítélethozatal – Bűnügyi tanulmányok. *Belügyi Szemle*, 69(10), 1851–1868. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.10.12>
- PÓCZIK Szilveszter – BOLYKY Orsolya – SÁRIK Eszter (2019): Migrációs válság, embercsempészség, büntetékiszabás. *Ügyészek Lapja*, 26(6), 35–58. Online: <http://ugyeszeklapja.hu/?p=2713>
- RÁDI Norbert (2016): Az illegális migrációval kapcsolatos bűncselekmények nyomozásának tapasztalatai. *Belügyi Szemle*, 64(12), 64–76. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.12.6>
- ZSIRAI Veronika (2019): Az illegális be- és átvándorlás segítése – az embercsempészség bűncselekménye. *Ügyészek Lapja*, 26(1), 35–45. Online: <http://ugyeszeklapja.hu/?p=770>

Jogforrások

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2015. évi CXL. törvény az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról
41/2016. (III. 9.) Korm. rendelet a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarország egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról
283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készütség bevezetéséről
180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról
333/2022. (IX. 6.) Korm. rendelet a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarország egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. rendelet módosításáról
4/2015. BJE határozat
Debreceni Ítéltábla Bf.198/2022/10. sz. határozata
Fővárosi Ítéltábla Bf.208/2021/99. sz. határozata
Győri Ítéltábla Bf.85/2021/22. sz. határozata
Szegedi Törvényszék 2.Bf.1080/2014/7. sz. határozata
Tatabányai Törvényszék B.172/2021/11. sz. határozata
T/6958. számú törvényjavaslat
T/5983. számú törvényjavaslat

Egyéb források

- A Belügyminisztérium Jogszabály-előkészítő és Koordinációs Főosztály Koordinációs és Statisztikai Osztály BM/907/29/2017. számú megkeresésére adott válasza
A Belügyminisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztályának Általános Rendészeti Szabályozási Osztálya részére 2022. augusztus 25. napján küldött megkeresés, az arra 2022. szeptember 5. napján adott válasz, majd ugyanazon nap tisztázó kérdés feltétele és 2022. szeptember 9. napján adott, iktatószám, illetve nyilvántartási szám nélküli megkeresésre adott válasz
Az Igazságügyi Minisztérium Büntetőjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkárság által az XX.-BJFHÁT/40/3/2017. iktatószámú megkeresése
Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatósága Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztályának Bűnügyi Elemző-Értékelő Osztálya részére 2016. június 14. napján küldött megkeresésre 2016. július 1. napján adott, 29000/21957-1/2016. ált. számú válasz
A Legfőbb Ügyészség részére 2016. június 14. napján megküldött megkeresésre 2016. július 18. napján megküldött LFIIGA//431-7/2016. számú intézkedés is.
Iromány száma: I/534. (2022. május 2. napján kezdődött ciklus)
Iromány száma: I/724. (2018. május 8. napja és 2022. május 1. napja közötti ciklus)
Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 94. felszólalás.
Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 96. felszólalás
Országgyűlési napló, 21. ülésnap, 98. felszólalás
Országgyűlési napló 38. ülésnap, 44. felszólalás
Országgyűlési napló 38. ülésnap, 46. felszólalás
Országgyűlési napló 38. ülésnap, 48. felszólalás

Országgyűlési napló 38. ülésnap, 49. felszólalás
Indokolás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez

ABSTRACT

The Crime of People Smuggling Committed with Arms and Other Types of Tools Nowadays in Hungary

Mariann MINKÓ-MISKOVICS

Nowadays, the size of migration, especially illegal and irregular migration has been growing rapidly as more and more people leave their homes for various reasons, and try to find a new one in a different safer country where they could live. Hungary is even more affected and encumbered by the illegal migration as being a transit country, and since 2015 the borders have been crowded by illegal migrants. People smugglers have a great importance when it comes to illegal migration, and nowadays, there are many more of them present at the borders of Hungary, using arms and other dangerous tools in many cases. In the present study, I am analysing the crime of people smuggling committed with arms and other types of tools, focusing on its legal background, judicial practice and criminal statistics, and I am presenting some de lege ferenda suggestions on the possible amendments of the current regulation.

Keywords: *illegal migration, people smuggling, crimes committed with arms, crimes committed with dangerous tools*